

24/7-81

Artikkel av Statsministeren.

Atomvåpenfrie soner

De siste årene har vi på nytt blitt minnet om kjernevåpenenes eksistens. Muligheten for en ny runde med utplassering av kjernevåpen innstilt på mål i det europeiske område åpner skremmende perspektiver.

Ingen oppgave er i dag viktigere eller vanskeligere enn å stanse utviklingen og utplasseringen av nye kjernevåpen i Europa.

Kjernevåpnene er vår tids største utfordring. Det er en altoverskyggende oppgave å forhindre at de noen gang blir brukt. Derfor må vi arbeide for en omfattende nedbygging av antall kjernevåpen. Derfor må vi forhindre en videre spredning av disse våpen, og derfor må vi arbeide for en avtale om stans i alle prøver med kjernevåpen.

Atomopprustningen er noe som angår oss direkte - det er ikke noe fjernt og nesten uvirkelig som de to supermaktene alene kan ha ansvaret for.

Men vi kan ikke lukke øynene for det faktum at det først og fremst er de to supermaktene som har kjernevåpen i store antall, og at det ikke vil bli noen kjernefysisk nedrustning mot atommaktenes vilje.

For oss blir da spørsmålet hvordan vi kan være med på å påvirke utviklingen. Vårt utgangspunkt i dette arbeide må være at disse problemene er skapt av mennesker og at det må være i menneskelig makt å løse dem. Vi må ikke la oss gripe av håpløshet og handlingslammelse om problemene fortøner seg aldri så omfattende og vanskelige.

~~Noen vil si at Norge er et lite land med svært liten~~ ^{REGREVISIT}
internasjonal innflytelse. ~~Dette er bare delvis sant, og~~ ^{MEIN GUTTE}
~~det må i hvert fall~~ ikke avholde oss fra å bruke den innflytelse vi faktisk har - og til å øke den.

Arbeiderpartiet har lagt stor vekt på å føre en politikk for avspenning og nedrustning og mot atomvåpenkappløpet i vår del av verden.

Norge bidro til at det såkalte TNF-vedtaket i NATO i desember 1979 inneholdt en klar forpliktelse til forhandlinger med Sovjetunionen. Målet ved slike forhandlinger må være en avtale om slike nedbygginger av allerede utplasserte våpen at det ikke blir nødvendig å utplassere nye kjernevåpen i eller mot Europa. Likevekten må sikres på lavest mulig styrkenivå. Vi har senere arbeidet aktivt for at disse forhandlingene mellom USA og Sovjetunionen skal komme i stand så snart som mulig. Det synes nå klart at de vil ta til i løpet av høsten.

En aktiv norsk fredspolitikkk må føres i de fora som er tilgjengelig, men vi må samtidig søke etter nye idéer og veier i arbeidet med å få redusert truselen fra kjernevåpnene. Det er dette Arbeiderpartiet har gjort ved å ta inn i arbeidsprogrammet for neste 4-års periode en forpliktelse til å arbeide for en atomvåpenfri sone i nordisk område som ledd i arbeidet for å bygge ned kjernevåpen i en bredere europeisk sammenheng.

Jeg vil gjerne understreke det som ligger i selve formuleringen av denne programposten, nemlig at det ikke er tale om isolert nordisk løsning, men om en ordning som skal inngå i en større europeisk sammenheng som innebærer reell nedbygging av kjernevåpentruselen. } Opprettelsen av en slik sone i nordisk område forutsetter med andre ord gjensidighet, slik at også kjernevåpentruselen mot det nordiske området blir bygget ned. Denne truselen kommer både fra nære og fjerne områder. Derfor må vi sette det nordiske området inn i en større europeisk sammenheng. For oss er denne brede øst/vest-sammenheng en sikkerhetspolitisk nødvendighet. Vi kan bare skape økt sikkerhet ved reell fremgang i nedrustningsarbeidet for hele det europeiske området.

Jeg vil også understreke at det har vært og er vår forutsetning at arbeidet med spørsmålet om en atomvåpenfri sone i nordisk område skal skje i nært samarbeid med våre allierte, at det skal skje i samsvar med våre forpliktelser som medlem av NATO-alliansen, og at det ikke er tale om tosidige forhandlinger mellom Norge eller Norden og Sovjetunionen i denne saken. [Vi søker ikke spesielle garantier for det nordiske området. Allianseforpliktelsene og beskyttelsen vi har i NATO skal ikke endres. Men vi vil arbeide for en styrking og utdyping av garantiene til alle ikke-kjernevåpenstater i en bredere FN-sammenheng. Dette er viktig for å forhindre fortsatt spredning av kjernevåpen til nye land. Det er helt naturlig at de synspunkter og motforestillinger som er kommet fra enkelte av våre allierte mot våre tanker vil bli tillagt vekt - og at de må bli gjenstand for nærmere og fortsatt vurdering fra vår side.

Vi er sterkt opptatt av og engasjert i de forestående forhandlinger mellom USA/Sovjetunionen om kjernevåpen i Europa. Fra norsk side skal vi gjøre hva vi kan for å støtte opp om disse forhandlingene som vil være avgjørende for øst/vest-forholdet og for Europa som helhet.

Forslaget om en atomvåpenfri sone i nordisk område er et tilbud om medvirkning, om forpliktelser som kan inngå i en bredere ordning som fører til nedbygging av kjernevåpnene i Europa. Selve utformingen av tilbudet og forpliktelsene må vi tilpasse de bredere ordninger som måtte fremstå. Vi skal spille en aktiv rolle. Vårt forslag er ikke noe forslag om å være oss selv nok. Vi kan ikke melde oss ut av den virkeligheten vi har til felles med alle folk i Europa. Men vi er villige til å bære ansvaret for å endre virkeligheten. Samarbeide, fred og nedrustning er våre styrende mål. På dette grunnlag vil vi arbeide videre med saken.